

KURJER LITEWSKI

w WILNIE dnia 10 Sierpnia V. S. ROKU 1807

S. PETERSBURG VS. d. 30 Lipca. Następniący obywatele przynieśli ofiarę oyczyźnie na uzbrojenie i opatrzenie wojska ziemskiego. Półkownik Kulikowski tysiąc rubli. Szczytyński 200. Pietrow 200. Doniec 100. Półkownik Kulikowski 1537. Pietrow 505. Szczytyński 847. Korzeniewski 157. Wiera 240. Szczytyński 210. Suszkow 147. Ożuga 131. Radczeńko 186. Esaulow 100. Bulatow 791. Skadowski 277. Stiglic 1010. Bulhakow 120. Wieliki 482. Mirina 547. Niestroiew 265. Rozmaite gromady dobr skarbowych w Gubernii Tauryiskiej 30 tysięcy. Gromady dobr obywatelskich 10 tysięcy. Wolni pasterze Karasubazarscy 3584. Wolni pasterze Bakczisarayscy 7484 rubli.

WIEN d. 5 Sierpnia. Cesarz ustanowił nowe bankocetle od 25, 50, i 100 złotych ryńskich, które mają być zaraz puszczone w cyrkulacyą, na miejscu dawnych, które przez zamianę albo przez opłatę podatków do skarbu powrócą przed d. 10 Marca r. 1808. Z nowych papierów ta przynajmniej ma być wygoda dla krau, że ludzie złośliwi nie będą mogli zalszować onych bez największej trudności.

Seym Węgierski postępuje w czynnościach swoich; na ostatniem posiedzeniu stany roztrząsając bardzo długo projekta Królewskie, dwa najważniejsze ułatwiły, zciągając się do ofiar pieniężnych i dopelnienia regimentów narodowych; napisały jednak uwagi swoje do tronu względem jednego i drugiego; te zaś niewiadome są publiczności naszej, ponieważ gazety dworskie dotąd nie czynią jeszcze wzmianki o dzienniku Seymowym w Budzie wychodzącym.

O czynnościach wojennych między Serwianami i Turkami w Bośni ogłoszono w Belgradzie wiadomość następującą. D. 20 maja korpus Ottomański 20 tysięcy zbroynych liczący pod kommandą Hassana Baszy z Seraiewa przyciągnął do Romna zbierając zewsząd posiłki do siebie; przy nim znajdowało się wielu inżynierów Oficyerów Europejskich, i liczna artyllerya. General kawaleryi Serwiańskiej Nienadowich stojący w tém miejscu przeciwko nieprzyjaciół, zważając ich obróty zgadł bez trudności, że ten i obca ręka kieruje, więc umyślił ostrożnie postępować, i obrac warowniejsze stanowisko, co jednak nie zaraz uczynił; do d. 1 czerwca strony przeciwne chociaż ku sobie zbliżone, zachowały się spokojnie, same tylko czasem uciierały się przednie strażę.

Naostatek d. 2 Turcy zewsząd razem poszli atakować miejsca przez Serwianów utwierdzone, Tuka, Oglewich, Palina; z obu stron mężnie walczono, artyllerya Baszy Hassana nie małą klęskę

czyniła w szeregach Chrześciańskich. Dwakroć Bissurmani z wielkim wraskiem lecieli do szturmu, dwakroć odparci ustępować musieli, straciwszy 200 ieńców, 6 armat przed południem. Po krótkim spoczynku odnowił się atak; tego już Serwianie wytrzymać nie mogąc, wieczorem pociągneli ku rzece Drina w najlepszym porządku; szyku im pomieszać, dział i amunicyji zabrac nie zdołał nieprzyjaciel. Nazajutrz rano Nienadowich przeprowiła się za Drinę; przybiegają Turcy, widzą nad brzegiem przeciwnym uszykowanych Serwianów, atakują. Nie wytrzymał natarczywości wódz Chrześcian, o dał się od rzeki, podągnął do Lesnicy; tu przecie 6 batalionów piechoty jego postawione w stanowisku wygodnym, pośpiech gonących Turków spozniły walecznym odporem.

Dnia 4 na świtaniu Hassan Basza przypuścił szturm do batteryi zastąpionych oneni 6 batalionami; siła jego liczbę Serwianów przewyższała; słabsi jeszcze ustępować musieli aż do Czernabary. Po tym odwrócie garnizon Chrześciański w Sabacz z 3 tysięcy złożony został od armii odcięty, i gotował się do obrony rozumiejąc, iż zwycięzca oblężenie wnet zacznie; lecz Bissurman umyślił dalej ścigać Serwianów do Uschicy, dobycie Sabaczu na czas późniejszy odkładając. W tym stanie położony Nienadowich domosił o wsystkiem znajdującemu się w bliskości Namiestnikowi Stamatowich, i prosił o prędką odsiecz.

D. 6 Turcy trzema kolumnami ruszyli do boju; Serwianie led swój podzielwszy na 4 dywizye idą do spotkania, i tak walecznie następujących przyjmują, że ci nie spodziewając się czego podobnego, pod Czernobare powrócili. D. 7 Hassan przypuszcza szturm nowy z równym niepowodzeniem. Odtąd do d. 12 zachowali się spokojnie Turcy, wieczorem pokazał się Stamatowich na czele korpusu swego, i nie mieszkając postanowił dać walną bitwę Muzulmanom d. 14. Uławiając zaś wcześniej przeszkody wszelkie, rozkazał Półkownikowi Kattitz na czele 4 tysięcy jazdy i piechoty przeysć Drinę pod Koslack, i zpedzić nieprzyjaciół strażę; co wszystko rycerz wykonał, spał wiele statków, sam z ludem całym ukrył się w krzakach pod Pritschka do następującej nazajutrz rozprawy.

Na świtaniu d. 14 Nienadowich i Stamatowich szykują Serwianów i 7 kolumnami na Turkow idą; ten atakuje ich pod Koslack, i natężonym ogniem porażonych przymusza do ucieczki; pierwszy pod Lesnicą i równie był szczęśliwy. Bissurmanie powracając ku brzegom Driny spotkali utajonego w krzakach Półkownika Kattitz, od którego nową klęskę poniosłszy, zwracać się musieli na Nowosiolo. Tu Hassan znalazł 50 małych statków, i

rzekę przechodzić zaczęli; lecz ponieważ na tak szczerplej liczbie ogromne wojsko zmieścić się nie mogło, a Serwianów jazda nastąpiła, z potrzeby Turcy walczyć jeszcze raz musieli. Nadeszli wkrótce z piechotą Nienadowich i Stamatowich, wtenczas przerażonych Drina przyela, w której wielu potonęło. Strata zwyciężonych wyniosła 5 tysięcy. Serwianie zdobyli oboz cały wiele broni, żywności, amunicyi; kasę obozową; zdzierając trupy znaleziono przy nich więcej miliona piastków. O klęsce ludu swojego nie wzmiankują w doniesieniu, wodzowie Nienadowich i Stamatowich.

W Bułgarii zostawiliśmy Serwianów i Turków pod Brezowicą: tu d. 2 lipca nową bitwę stoczono, na czele Chrzescian był namiestnik Illitz. Ten szturmował naprzód batteryą, w której znajdowało się 1100 Kersylianów; wszyscy do ostatniego polegli w obronie. Z tam przeszedł do warownego stanowiska zajęł go przez Kusanzy Algo; który chociaż waleczny odpor dawał nie mógł na koniec wytrzymać natarczywości zwycięzców, i po trzygodziennej bitwie cofnął się ku wiosce Idoman o półtory mili od Widdinu położonej, gdzie z nowym Korpusem Turckim znajduje się Hadul Aga. Stracili Ottomanie zabitych ludzi 1600, Serwianie 730, a zdobyli armat 17, moździerzy 12 wozów amunicyjnych 8 wielkich beczek prochu; odzierając trupy znaleźli przy nich 400 tysięcy piastków.

Generalissimus Arcy Xiążę Karol z doświadczenia widząc, jak potrzebną jest na wojnie i w pokoju mapa dokładna prowincyi Monarchią Austryacką składających zrobienie oney polecił G. M. Mayer niedawno wyniesionemu na dostojny i ważny stopień G. u. r. Kwatermistrza armii naszej. Ten rycarz, którego wynalazkiem są ćwiczenia nowo do regimentów wprowadzone, sam zatrudnił się nie mogąc szczegółami dzieła ogromnego, wybrał swoim zastępcą Półkownika Richtera; ten znowu przyzwał do spółactwa pracy doskonałych w Matematyce Oficerów Anustin i Konta iakoż w wielu innych od inżynierów i artylleryi; instrumenta potrzebne wprowadzono wcześniej robione przez najdoskonalszych artystów Angielskich, Francuzkich, i Niemieckich, armia Austryacka i cały naród niecierpliwie czeka wykonania tak pożytecznego przedsięwzięcia.

W opisaniu nowem Austryackiej Monarchii czytamy, że ta liczy miast 796 dworów 2012, wiosek 65572. Z rachunku widać że kobiet jest więcej niż mężczyzn: wołów 3 miliony koni półtora miliona. W samej Galicyi jest Żydów 300 tysięcy w Węgrzech 128 tysięcy, w Czechach i Morawii 79 tysięcy. Arcy Biskupów Katolickich liczą 9. Biskupów 31; Grecko Unicki Arcy Biskup 1, Biskupów 7. nie Unicki Arcy Biskup 1 Biskupów 9.

W Pradze zakończył długie i pożyteczne krajowi życie Kapłan Franciszek Pubitschka. Narodzony r. 1712 w Kommothau mieście Czeskim w młodzieńczym wieku został Jezuitą, i przez lat wiele uczył szkoły. Od r. 1773 poświęcił się całemu pisaniu historii oyczystey; liczne dzieła ziednały mu powszechny szacunek ziomków, i ten zaszczyt, że i st pierwszym i najdoskonalszym w kraju dzieiopisem. Znaczne dochody swoje oddawał na tajemne i almużny ubogim.

LONDYN d. 28 lipca. Admirał Gambier opuścił naszą stolicę; flotty iemu poruczoney dywizya pierwsza na morze Bałtyckie już dawno wyszła pod Admiralem Hood; drugą sam wkrótce zaprowadzi. A chociaż rząd z Coppenhagi pewną wiadomość odebrał, że dwor Duński ciąsniny Sund zamykać nie będzie, iednak postanowił odiać Anglikom wszelką o tém troskliwość, i handel ich zabezpieczając na północy, wojsku z Szwedami połączonemu w Stralsundzie zapewnić potrzebne posiłki, albotęz pewny odwrót do oyczyny, gdyby potęga nieprzyaciół górząca, lub nadzieia blizkiego pokozu tak czynić kazaly. Oprócz dwóch dywizyi Admirala Gambier, gotuje się do żeglugi w porcie Yarmouth nowa esadra, i w przygodzie zmocni tego wozza. W Chatham i Schermes uzbroiono battery 80, jakie są używane do wysadzenia żołnierzy na ląd, wszystkie isc mają na morze Bałtyckie ku wygodzie wojsk dokazujących w Pomeraniu.

Zebrałismy jeszcze niektóre szczegóły o rewolucy. zasłanej w Constantinopolu. Prawdziwą przyczyną nieukontentowania Janeczarów ku Selimowi 3 było ustanowienie rozkazem iego wojsko regularne; lecz ponieważ ten żołnierz po większej części znajdował się w obozach nad Dunajem, i szczupła ledwie onego garstka w stolicy zostawała, trzeba było tajemnym nieprzyaciółom Sultana wynaleść takie pobudki, któreby gmin zapaliły. Monarcha niedawno w pokojach swoich zawiesił portrety monarchów z nim zprzymierzonych; Ambassadorowi Sebastiani podczas audyencyi publiczney sam włożył ozdoby legionu honorowego; temu i drugim Oficerom Europejskim, gdy Anglicy bombardowaniem grozili, oświadczał, robocie nad portowej przytomny, względy poufale; pozwolił im oglądać wewnątrz Seraju kolumnę marmurową za czasów Imperatora Rzymu Theodocyusza W. robioną, z napisem; Fortune reduci ob devictos Gothos, której dotąd nikt z Chrzescian nie widział; nakoniec przydano, że z biblioteki palacowej wydał Ambassadorowi Francuzkiemu 12 iednych rękopismów Greckich i Łacinskich, między któremi znajdowały się cae dzieła Liwiusza. To wszystko Mufty, Uhlowie, i ni urzędnicy poczytując za nymę powagi tronu, podeptanie praw Alkoranu, wzgardę zwycięzców narodowych, łatwo gmin ślepy do myśli swoich naklonili; i do następującej rządu przemiany przysposobili. Nakoniec w ostatni piątek panowania swego Selim iechał do meczetu otoczony samym prawie żołnierzem po Europejsku przebrany. Iednak mógł jeszcze rządzić długo; rokoszanie doyrzających układów ieczce nie mieli, przyspieszył upadek panu sługa niewierny.

Sultan wysłał do zamków nad Bosforem położonych Mahmuda ażeby Janeczarom w nich stojącym rozdał pieniądze i mundury Europejskiego kroiu. Oficer zachował dla siebie grosz gotowy, żołnierzostwu nienawistne odzienie brać natychmiast kazal. W imie Boga, zawołał iedną z Janeczarów, nie Muzułmana lecz Anglika zabijam, i zabił z pistoletu Mahmuda, którego ów gmin za stronnika Angielskiego poczytywa. Uwiadomiony o tym przypadku Selim zamiast ukarania złoczyńców, posłał im przez innego urzędnika pieniądze, i oświadczyć kazal, że zabili słusznie kłamcę, który zmyślone rozkazy śmiał dawać imieniem Sultana. To ulega-

nie słabe zuchwalszemi uczyniło rokoszanów; wzma-
gał się rozruch nad Bosforem, knpiło się pospół-
stwo; ów zaś posłaniec obłudnie donosił Selim wi-
że powróciła spokojność. Nagle o północy wpadają
trybem nieprzyacielskim Jańczarowie do Constanti-
nopola, zajmują gwałtem batterye przy Seraiu, na-
mawiają do spólnej roboty 3 półki składające zało-
gę miasta, idą do Tosana, tam ich główna kwate-
ra, oboz i zbrojownia. Nastąpiła wnet elekcyja
głowy rokoszu: tą został kotlarz, człowiek więcej
rozsądku i cnoty mający, niżby się spodziewać mo-
żna było w takim razie, nie przyjął albowiem
ofiarowanego iednomyślnie naczelnictwa, dopóki nie
przysięgli wszyscy: nie tknąć własności i życia za-
żadnego z Muzułmazów lub Chrześcian; nic nie czy-
nić bez rozkazu Muftego, Uhlemów, i starszyny,
żądania swoje do wysokiej Porty zписать na placu
Elmeidan.

Gdy to wszystko wykonać przyrzekli, położył
na ziemi pałasz, przez który przechodzili Jańczaro-
wie; taka była ich przysięga. dochowali ją wier-
nie wszyscy, i spokojnie ciągnęli na miejsce wy-
znaczone; trzech tylko swawolnych rozsiekano bez
sądu żadnego, którzy chleb, owoców trochę, i obu-
wie przechodząc u przekupniów brać chcieli bez-
płatnie. Stanowszy na placu Elmeidan kotlarz przy-
zwać każe do siebie Muftego, Kadileskierów, czyli
sędziów najwyższych Romelii i Natolii, z Uhlema-
mi, składa z nimi radę wojenną, i zadaie pytanie,
iakię kary Dywan godzien, który Nizam Gedid, czy-
li milicyą Europeyską wprowadził do narodu. Bez
namyslenia się długiego odpowiada Mufty, że na
karę śmierci zasłużył według wyroków Alkoranu,
ponieważ między Muzułmanami zaszczerpił zwycza-
ie niewiernych Chrześcian; już zaś według ustaw
W. Proroka Mahometa sami tylko Jańczarowie być
powinni strażą i obroną Monarchii.

Po takim wyroku wysłani od naczelnika roko-
szanów posłańce do Selima, żądai wyraźnie, aże-
by niemieszkając ukazał gminowi zdięte głowy 12
znaczniejszych urzędników. Stało się zadosć ich
woli, ciała rozsiekano w pierwszej zapalczowości,
zgroza wspomnieć, pili krew ni-szczęśliwych. Nay-
lepiej doradził sobie dawniey u nas wzmiankowa-
ny dozorca celny z przyjacielem, którzy nie cze-
kając zdięcia głowy stawili się sami przed kotla-
rzem, okazali niewinność, przekonali o niey Jań-
czarów zaiadłych, i życie zachowali.

Zamordowawszy niemiłych urzędników rokosza-
nie raz dopiero pierwszy głośno żądanie oświad-
czyli, ażeby Selim ustąpił z tronu; co słysząc Mu-
fti wnet napisał i ogłosił Fefa czyli wyrok u Mu-
zułmanów święty, i przesłał Sułtanowi. Ten już
widział los swóy przyszły, i wcześniej otworzyć ka-
zawszy pokoie, w których był zamknięty brat jego
stryeczny Mustafa, sam go wprowadził do sali
tronowej. Tu w przenikliwey mowie przełożyw-
szy, że upada przez niewierność Ministrów, napo-
mniał następcę, ażeby swoim ślepo nie wierzył, sam
rządził i we wszystko wglądał, zachował przymie-
rza; naostatek życząc dni szczęśliwych i pomyślniey-
szego panowania, kazał podać sobie czarę napoju
truczną zaprawionego.

Gdy już miał ją wypić, wydarł z rąk Mustafa, i
przysięgł, że iak nigdy nie godził na życie poprze-
dnika, tak dni jego szanować będzie i błagał aże-

by zawsz był mu przyjacielem. Więc Selim odcho-
dzi do starego Seraiu, mając resztę życia przepę-
dzić w samotnej spokojności, samemi tylko nauka-
mi zabawny, które lubił pan dość uczony, iak tyl-
ko mógł być w narodzie Tureckim. Mustafa, iesli-
prawdę i owiesć niesie, niewiadomo czyi umie nawet
czytać i pisać. Ledwie zakończyła się wewnątrz
pałacu ta scena, o której nikt ieszcze nie wie-
dział prócz małej garstki sług domowych, przy-
chodzą posłańce od Muftego mający przekładać ko-
nieczną potrzebę żądanej w rządach odmiany.
Lecz iak się zdziwili, znajdując Mustafę już na
tronie; przeto nic nie mówiąc powracają na Elmei-
dan, i Jańczarom donoszą co widzieli; ci w mil-
czeniu głębokiem udają się do głównego meczetu,
gdzie przybyły wkrótce Sułtan na modlitwę uka-
zał się ludowi. Cała rewolucya trwała w Constan-
tinopolu 36 godzin, w czasie której bardzo mało
zdrozności dopełni rokoszanie.

Ten przykład każdego przekona, iak ieszcze
trudna jest rzecz wprowadzić do narodu Otoma-
nów oświecenie. Mustafa zniósł natychmiast regu-
larne wojsko, lecz artylleryą powiększył 4 tysią-
cami. Ambassador Sebastiani podczas rewolucyi nie
był obecny w Constantinopolu, zabawny ogląda-
niem zamków i batteryi niedawno założonych na
obronę cieśniny Dardanelskiej, z kąd późniey po-
wróciwszy do stolicy zamknął się w mieszkaniu
swoim, i przez czas bardzo długi z onego nie
wychodził.

Admiralicya nasza postanowiła przez Ministra
Canning oświadczyć posłom zagranicznych Mocarstw,
że chociaż rzeki Niemieckie Elba, Ems, Weser bę-
dą napotém iak były dotąd zamknięte, godzi się
iednak do nich zawiać statkom narodów obojęt-
nych, nad 60 beczek ładunku nie mającym, ieże-
li z Augielskiego lub obojętnego portu płyną, i nie
wiozą towarów zakazanych; równym sposobem po-
mienione statki z wyliczonych rzek wychodzić mo-
gą na powrót do oyczystych portów lub Augiel-
skich.

Pierwszą wiadomość rząd odebrał o pokoju lądowym
przez statki utrzymujące kontrabandę z portami
Francuzkimi Dunquerque i Calais; z początku nie
dawano wiary pogłosce, późniey rzecz potwierdzo-
ną została domiesieniem urzędowém. Lecz to in-
nego skutku nie sprawiło, prócz powiększenia
obywatelskiej gorliwości, i przyspieszenia zamor-
skich wypraw. Trzecia flotta do Stralsundu prze-
znaczona wyszła już pod żagle, ze 100 statków
złożona, czwarta za nią następuje, każda pod stra-
żą kiku woiennych okrętów, które gdy przyłączą
się do Admirala Gambier, wniesć łatwo, iak
ogromną potęgę mieć będziemy na morzach pół-
nocnych.

Zatém przystąpili Ministrowie do przełożenia
izbie niższej, iak wielkie summy potrzebne są w
skarbie na departamenta morski i wojskowy. May-
tków utrzymywać będziemy 100 tysięcy na flot-
cie Królewskiej, żołnierzy morskich 31 tysięcy;
na żołd ludowi temu, 3 miliony 147 t. F.S. na
żywność 3 miliony 211 t. na budowlę i napra-
wianie okrętów 2 miliony, na statki przewozowe
million 500 t. na pensye dla Oficyerów million
136 t. na utrzymanie ieńców 500 t. na szpitale
500 t. słowem cały wydatek departamentu mor-

skiego wyniesie więcej 17 millionów FS Wojsko regularne Angielskie głów liczyć będzie 214 tysięcy do połowej potrzeby, które kosztować ma 14 millionów FS. na gwardye i garnizony 5 Królestw 4 milliony. na wojsko strzegące osad zamorskich 2 milliony 500 t. na milicyą 2 milliony 500 t. na regimienta zaciągu zagranicznego Hannoveranów, Szwajcarów 855 t. na werbunkowy wydatek 28 t. na sztab armii 191 t. na koszary 480 t. na inwalidów 460 t. na artylleryą 2 milliony 279 t. w Anglii i Szkocyi, 472 t. w Irlandyi na wydatek nieprzeznaczony 500 t. Ogólny zaś wydatek na wojsko lądowe uczyni 27 millionów 820 t. FS.

Admirał Gambier podobno zabawi nie długo na morzach północnych, inaczej albowiem złożyć musiałby urząd kommissarza w Admiralicyi. Lord Gardner podziękował za najwyższą komendę floty kanałowej następcą jego będzie jeden z trzech Admirałów Cotton, Gower, Duckworth. Generałowi Fraser miał być posłany rozkaz ustępowania z Egiptu, co uczynwszy pozostałego żołnierza odprowadzić powinien nie już do Sycylii, ale prosto do portów Angielskich; niewiadoma przyczyna rozkazu tego.

Listy odebrane z Indyi zachodniej doniosły że dwie eskadry Francuzkie jedna od 5 okrętów liniowych druga od 7 z wielo fregatami i korsarzami krążą we środku wysp cukrowych i zabierają statki nasze. Trzecią jeszcze nieprzyjaciół eskadrę z 2 okrętów złożoną Admirał Cochrane miał zamknąć w Fort Royal porcie Martiniki, czwartą równie mocną w Chesapeak stanowisku Ameryki północnej. O Hiszpańskich okrętach, które miały być uzbrojone w Havanie nic nie słychać. Tak więc gdy przeciwnicy nasi swoich sił nie mogą połączyć, i zebranych w jedno miejsce użyć do ważnej wyprawy kręcenie ich konczy się na zabranie gdzieś niegdzie kilku statków kupieckich, których strata oficie nadgródzona jest kupcom Angielskim przez liczne floty z różnych części świata przychodzące; tak niedawno z Jamajki widzieliśmy zawiniącą, która 180 żagłów liczyła.

Półkownika Burr sprawa, za świadectwem listów Amerykańskich, już się zaczęła, wielu świadków za nim i przeciw oskarżonemu sędziowie słuchali. Po wszystkich zaś prowincjach RPtey gotują się obywatele do blisko nasępującej elekcji Prezydenta, którego urzędu ponieważ dłużej piastować nie chce Jefferson dla wiadomej przyczyny, podaje się za Kandydata Clinton.

O przyczynach nieukontentowania z rządu prowincyi zachodnich Amerykańskich odbieramy z Bostonu nowe objaśnienie. Przed 20 laty Kongres ustanowił pewny podatek od konsumpcyi mianowicie likworów jeden dla kraju całego. Obywatele prowincyi Kentucky, Tennessee etc. mienili się być obciążonemi że względu na prowincye nadmorskie, którym jest łatwiej wszystko wywieźć i sprowadzić; nie chcieli więc opłacać daniny; lecz Kongres użył siły zbrojnej, i prawo wykonał, ztąd niechęć długo taiona, dziś otwarta. Burr im wmówił, że góry Apalaches od północy idąc ko południowi, dzielą Amerykę na dwie części prawie równe, zachodnią i wschodnią, te więc naturalną gra-

nicę stanowić powinny między dwoma narodami zprzymierzonemi lecz udzielniemi. Chwycił się gminney zasady. Dór Hiszpański nie wiedząc o związkach Półkownika Burr z Generałem Miranda, a lękając się o dzierżawy swoje od Amerykanów, nie był przeciwny rozdwojeniu RPtey przed 10 laty, owszem pragnął otworzyć komunikacye między Louisianą i prowincjami zachodniemi przez rzekę Misissipi.

Zaczęto więc w skrytości przygotowanie czynić do dzieła; Kentucky miała uzbroić 8 tysięcy żołnierza Tennessee tyleż, Vermont 10 t. Louisiana 4 t. osiadłych w niej Francuzów, nakoniec Amerykanie dzicy pod bronią stanąć mieli. Ostrzeżony Kongres uśiłował zlewu zapobiedz; tymczasem Louisiana z rąk Hiszpanów przechodzi do Francyi, która ją Amerykanom sprzedała; zerwały się komunikacye upadł projekt. Wskrzesał go Burr dobrze wiedzący, co myślą ziomkowie, lecz już nie Hiszpanów. Generała Miranda chciał użyć za pomocnika roboty; co wszystko sądowy wyrok lepiej wyswieci.

Kupcy Angielscy, którzy z tak wielkim pośpiechem znaczną okrętów liczbę wysłali na rzekę Platę, spodziewając się zysu u niezmiernego, zaczęli rozpaczać; albowiem wiadomość przyszła, że zapłaciwszy cło przy uściu rzeki, towarów sprzedać nie mogli; żądali więc zwrotu opłaty chcąc płynąć dalej; gdy nie zwracano, wielu odrzekłszy się tego wydatku daremnego poszło do Indyi zachodniej, bo nie mieli nadziei otwarcia handlu, dopóki Buenos Ayres, zatem kraj cały jest w ręku Hiszpanów. Jeden z obywatelów Montevideo na pozor nasz przyjaciel, gdyż za kontraktem dostarczał żywność wojsku i flocie, chciał magazyn prochowy zapalić i załogę wysadzić na powietrze, miał wielu spółników; poymał wszystkich Generał Achmuty, i zamknął w więzieniu.

Podobno trzeba będzie powracać do projektu obrony kraju ułożonego za rządów Pitta; projekt Windhama pokazał się niedostatecznym; niewiadomo komu to przypisać, krótkości administracji jego, czyliż wewnętrznej dzieła niedoskonałości. Usprawiedliwiał wynownie sam Windham w izbie niższej własną robotę; pokazało się jednak, że wszystkie bataliony regimentów Angielskich są niedopelnione. Przeto następcą jego w departamencie wojennym Lord Castlereagh oświadczył przynieść do Parlamentu projekt inny, ażeby lądowa siła sposobem łatwym i nad przeszłe pewniejszym pomnożoną być mogła; między innemi ten jest, że lud losem wybierany odtąd bęzie do służby w regularnych półkach. Znają dziś Anglicy konieczną potrzebę utrzymywania ciągle iak największej liczby żołnierza.

MOGUNCYA d. 25 lipca. Dziś w noc przybył tu z Drezną przez Frankfort Napoleon, i bardzo krótko bawiąc pośpieszył do Paryża, tamże udał się poprzedzający brata Hieronim Buonaparte; Ministrowie zagraniczny Talleyrand, wojenny Berthier są wkrótce spodziewani. Marszałek zaś Bernadotte krótko przed zakończeniem kampanii w Prussach wschodnich raniony, cokolwiek przyszedł do zdrowia w Berlinie, zkad wyjechał do Hannoveru i Bremen.